

Netbewust is de sleutel voor verduurzaming

14 oktober 2026 | Commissiedebat klimaatbeleid gebouwde omgeving

De Energie-infrastructuur speelt een belangrijke rol in de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de warmtetransitie in het bijzonder. Netbeheerders investeren miljarden euro's om het toekomstige energiesysteem te bouwen en de warmtetransitie te faciliteren, maar die verbouwing is niet morgen klaar. In de keuzes die nodig zijn om te komen tot een CO₂-neutrale gebouwde omgeving wordt sterk de nadruk gelegd op het eindbeeld. Hierdoor worden onzekerheden vergroot en de besluitvorming bemoeilijkt. Wij roepen de overheid en de politiek op om de focus te verleggen naar wat er wél kan en duidelijk handelingsperspectief te schetsen richting bewoners en bedrijven. De ideale keuze bestaat niet en keuzes uitstellen is ook een keuze met consequenties.

Netbeheerders vragen de Kamer om het kabinet te laten kiezen voor een uitvoerbaar en betaalbaar transitie pad voor de gebouwde omgeving. Om het net te ontlasten en stappen te zetten naar klimaatneutrale woningen is een mix van energiedragers en bronnen nodig (warmte, groen gas en lokaal opgewekte elektriciteit) en maatregelen die direct uitvoerbaar zijn, CO₂-reductie opleveren én ruimte laten voor toekomstige keuzes. Energiebesparing door isolatie is altijd de eerste stap. Daarna zijn er voor de periode tot 2040 grofweg twee logische routes voor verduurzaming: warmtenetten waar deze aantoonbaar haalbaar en betaalbaar zijn en slimme hybride warmtepompen in de overige buurten. Voor nieuwe woningen geldt dat netbewuste bouw het uitgangspunt moet zijn, om binnen de beschikbare capaciteit zoveel mogelijk woningbouw te realiseren.

Netbewust verduurzamen: collectieve warmte waar het kan, individueel waar het past

Netbewust verduurzaming betekent kiezen voor een warmteoplossing die aansluit bij de lokale omstandigheden, de beschikbare energie-infrastructuur en houdt maatschappelijke kosten laag. All-electric oplossingen zijn niet overal de beste oplossing omdat een collectieve oplossing beter past of uitvoerbaar is omdat benodigde netcapaciteit ontbreekt. Daarom is het niet wenselijk om de gebouwde omgeving vanuit één generiek uitgangspunt te benaderen. Per gebied moet worden bekeken welke combinatie van oplossingen het meest geschikt is en gemeenten moeten bij deze keuze ondersteund worden.

Warmtenetten

Warmtenetten zijn essentieel voor een betaalbare en uitvoerbare warmtetransitie. Ze bieden huishoudens een voorspelbaar alternatief voor aardgas, maken verduurzaming mogelijk in dichtbebouwde wijken waar individuele oplossingen niet voor de hand liggen en verlagen tegelijkertijd de druk op het elektriciteitsnet. Gemeenten en warmtebedrijven staan dan ook in de startblokken. Voor een groot aantal robuuste warmtenetbuurten, goed voor circa 180.000 aansluitingen, kan er voor 2030 een FID genomen worden. Deze projecten kunnen op korte termijn worden gerealiseerd en vormen de voorhoede van de warmtetransitie. We zien mogelijkheden voor opschaling van onze projectenportefeuille naar 500.000 aansluitingen in 2035. Zonder adequate financiële randvoorwaarden vallen de projecten echter stil. Daarmee gaan niet alleen deze duizenden warmtenetaansluitingen verloren, maar raakt ook de warmtetransitie als geheel uit het spoor. Deze eerste projecten vormen namelijk de kritische massa die nodig is om de kosten te verlagen, ervaringen op te bouwen en vervolgprojecten mogelijk te maken. In het gezamenlijk position paper van Netbeheer Nederland, EBN en de publieke warmtebedrijven gaan we hier uitgebreid op in.¹

¹ <https://www.netbeheernederland.nl/artikelen/nieuws/zonder-flexibiliteit-groen-gas-en-warmte-wordt-de-energietransitie-onbetaalbaar>

Warmtepompen

Voor buurten waar all-electric of geen warmtenet op korte termijn geen realistische optie is, bieden slimme hybride warmtepompen een efficiënte en netbewuste route naar verduurzaming. Deze oplossing reduceert het aardgasverbruik aanzienlijk, levert directe CO₂-reductie op en voorkomt tegelijkertijd dat de belasting van het elektriciteitsnet onnodig toeneemt. In combinatie met groen gas kunnen hybride warmtepompen bovendien een duurzame oplossing vormen voor delen van de gebouwde omgeving. Het is goed dat de minister voornemens is om per 2029 zekerheid te geven aan huishoudens en te kiezen voor een slimme hybride warmtepomp bij vervanging.

Een belangrijk voordeel van deze aanpak is dat toekomstige keuzes openblijven terwijl er wel werk wordt gemaakt van verduurzaming. Bewoners kunnen op een later moment alsnog overstappen op een warmtenet of, wanneer de woning voldoende geïsoleerd is en de netcapaciteit dat toestaat, op een volledig elektrische warmtepomp. Hierdoor ontstaat een flexibel transitiepad dat zowel uitvoerbaar als toekomstbestendig is. Keuzeruimte behouden betekent niet dat iedere wijk langdurig op alle warmteopties kan blijven rekenen. Waar een warmtenet aantoonbaar kansrijk is, zijn tijdig besluiten nodig over bronnen, financiering en de volgorde van uitvoering. Anders stellen huishoudens, warmtebedrijven en netbeheerders investeringen uit of investeren zij langs elkaar heen. Waar die duidelijkheid nog ontbreekt, bieden isolatie en een slimme hybride warmtepomp een uitvoerbare stap zonder nu als definitieve oplossing voor 2050 vast te leggen.

Tegen deze achtergrond maken netbeheerders zich zorgen over de recente keuze van het PBL om in de actualisatie van de Startanalyse² geen rekening meer te houden met groen gas in de gebouwde omgeving. Dat geeft wat ons betreft het verkeerde signaal. Een realistisch en netbewust transitiepad vraagt om behoud van alle kansrijke verduurzamingsopties, waaronder groen gas. **Zorg dat gemeenten realistisch in kunnen blijven zetten op al deze kansrijke verduurzamingsopties inclusief groen gas in de gebouwde omgeving.**

Netbewuste nieuwbouw

Hoe slimmer woningen en wijken worden ingericht, hoe meer woningen kunnen worden aangesloten binnen de beschikbare netcapaciteit en hoe lager de maatschappelijke kosten. Netbewust bouwen vraagt om duidelijke keuzes en normen. Door een netcapaciteitsplafond op wijkniveau te introduceren en piekvermogens van gebouwen te normeren, kan schaarse netcapaciteit efficiënter worden benut. Ook de eerder genoemde warmtenetten verlagen de druk op het elektriciteitsnet bij nieuwbouw. Gezien de woningnood is het zaak dat gemeenten, provincies en het Rijk tijdig ruimte reserveren voor energie-infrastructuur, doen zij dat niet dan is netcongestie een extra beperkende factor om nieuwe woningen op tijd te kunnen bouwen. De sleutel ligt in het slim combineren van woningbouw, warmtevoorziening en energie-infrastructuur.

Onlangs presenteerde het kabinet het Actieplan Versnelling Woningbouw met daarin 50 acties om de woningbouw vlot te trekken. Als netbeheerders vinden wij het goed dat hierin ook twee acties benoemd staan over netbewust bouwen, netbeheerders zien graag dat er concreet middelen worden gereserveerd voor netbewuste nieuwbouw. In het plan staat dat het kabinet werkt aan landelijke eisen voor netbewuste nieuwbouw zodat de elektriciteitsvraag van de woning zo laag mogelijk is en huishoudens het net zo slim mogelijk gebruiken. Voor netbeheerders geldt dat hoe lager en slimmer de energievraag van een woning of wijk is, hoe minder de (gelijktijdige) belasting op het net is. Daarbij moeten bouwers en ontwikkelaars de hogere aanloopkosten kunnen dragen. **Ondersteun netbewuste nieuwbouw en ontwerp en reserveer middelen binnen het actieplan woningbouw voor netbewust bouwen en ontwerpen.**

² [PBL-startanalyse: gemeentelijke warmtekeuzes vragen om een blik op het hele energiesysteem | Netbeheer Nederland](#)